

ს ა ბ ა ს ს ა

უძველესი სიბრძნის ნაყოფი.

მარხილავს მარხას ღმერთი რქებს როლი აძლევსო. რუსული ანდაზა.

წავებულნი პოლემიკური კინკლაობა რომ უძველესი კაცებით გასწორდებოდეს, ქვეყანაზედ დამარცხებული კაცი აღარ მოიძებნებოდა. „ნობათის“ რედაქციას ეს ქვეყნობა დაეწყო და თავის უკანასკნელს წიგნში დაუბეჭდას ჩვენი საყმაწვილო „მოხარის“ კილეა, საესე ბავშური და უნიკო სიბრძნითა. როგორც ყველა წერილობითი ბოროტობის ნაყოფში, ამ კიტხვამაც ერთმანეთს ეჯიბრებოდა სიბრძნე და მტკნარი უფიცობა. პრაფრობაზედ ერცელი საუბრის გამართვა შეუძლებელია; ამიტომ ჩვენ მხოლოდ რაოდენსამე სიტყვას ვიტყვი.

შვილავი თვითონვე კაცად ჰგონობს საკუთარს სისუსტესა და წერილის სათაურშივე ეძებს ამხანაგსა. მაგრამ, დავთრებ დაკარგულისავეთ, იგი ამ საამხანაგო პირს პირველსავე ნაბიჯის გადადგამაზედ უზრდლობას უშვრება, რადგანაც ბატ. ქურდულეაშვილის ფსევდონიმს ააშკარაებს. მიუხედავად უზრდლობაც რომ არ მოსვლოდა, ამხანაგობა მათ შორის მაინც ვერ მოვიდოდა თავსა. რა კავშირი შეიძლება გაიმართოს ორთა პირთა შორის, რომელთაგან ერთმა ათი წლის წინედ დასწერა ზრდილობიანი, პრინციპალური კრიტიკა, მართალია უსამართლო, მაგრამ რიგიანად და ლიტერატურულად შემუშავებული, და მეორე კი ისეთ ნაირად რომაგვს, თითქო ბურანშიაო და თვითონაც ხეირიანად არ გაეგება, რას ამბობს. მარდა ამისა, ამხანაგის მიძენელს მთელი რვა წლით დაუგვიანდა, რადგანაც ბატ. ქურდულეაშვილმა, სამი წლის შემდეგ თავის კრიტიკის დაბეჭდვისა, ბეჭდვითვე წარმოასთქვა საზოგადოდ ჩვენს

შეიძლება ღამიართას განზრახული სკოლები და რომელნი მღვდელნი უფრო მოახერხებენ ბავშვების სწავლებას ქართულს და რუსულს ენაზედ. ღუშეთის მხარეში ადგილობრივ ბლოკინებს რვა ამ გვარი ალაგი დაუსახელებიათ და, ჩვენის აზრით, ეს ადგილები კარვად არის ამორჩეული. მათ შორის ორი სკოლა მთიულეთს შეხვდება. სახელდობრ, ერთი მათგანი, განზრახვა აქეთ, განსწან მღვთში და მეორე ბუდამაყარის ხეობაზე, სოფ. ლუთხუბში. მთიულეთში ყველა ძლიერ საქროებენ განათლებას, მაგრამ არ უნდა დაევიწყოთ, რომ პირველი ნაბიჯი ძალიან ფთხილად უნდა იყოს გადადგმული. ქაქტი უზღველი მთიულეთის მხრით მტრულად სკოლისადმი მოქცევისა თვალწინა გვაქვს. შარშან წინ, ახალ-გაზდა მღვთის მღვდელს სემენარიელთაგანს, ზ—ძეს, წირვის გათავების შემდეგ დაეწყო ქადაგება თავის პრეცედენტის განათლების საქროებაზე და ერჩია გავსწანთ სკოლა. ხალხი განრისხდა, მასხარად აიგდო საყდარი და სიწმინდნი საყდრისა და, — თუ ადგილობრივის სტანციის ზედამხედველი და ტელეგრაფისტები არ მიშველებოდნენ მღვდელს, ცუდს საქმეს დამართებდნენ. ორი კაცი ამ საქმის გამო მიტყვეულია სამართალში და დამწყვედული ციხეში.

ან კი მთიულეთსაც რომ თავი დაეანებოთ და ბარში ჩამოვიდეთ, უკეთეს სურათს არც აქ შევხვდებით. შარშანწინვე სოფ. ჩხარში ხოფლის საზოგადოებამ გადასწვა სასოფლო სკოლა და წელს კიდევ სოფ. წირქვალში, რაკი სკოლა ვერ დაუწვავთ იმ მიშით, რომ ვაი თუ მის გვერდზედ მყოფი სასოფლო კანცელარიაც გადიწვასო, გამოუტანათ სასკოლო მებელი და გულგრილად მიუტიათ ცეცხლისათვის სასოფლო მოედანზედ; მასწავლებელს შეშინებია, ერთის მეზობლის სახლში

მოგები ვახდება საგნად სხვა-და-სხვა გვარის მსჯელობისა და კრიტიკისა, მკითხველნიც, მთარგმნელის თავდაბლობაზე ლაპარაკის მიუხედავად, შეადგენენ აზრს პოემისაზე, რომელიც ცოტად თუ ბევრად სასიამოვნო მთაბეჭდილებას აწარმოებს მათზე. ამ ეტიუდით მე შინდა გავაცნო მკითხველნი იმ მთაბეჭდილებასთან, რომელსაც აწარმოებს რუსთაველის ქმნილება უცხოელზე, როცა ეს უკანასკნელი გაიცნობს პოემას „მეფის ტყაოსნის“ ბ. მეფნარგას თარგმნით. მაგრამ მე სრულიად ფიქრადაც არ მომდის ჩემს აზრს ავტორიტეტის მნიშვნელობა მივსცე და ჩემს შეხედულებას მხოლოდ იმ განზრახვით გამოვსთქვამ, რომ იგი რაოდენადმე საინტერესო იქნება რუსთაველის თანამემამულეთათვის, რომელიც, უსათუოდ, ხალხისათა და სურვილით წაიკითხავენ აღწერილობას იმ მთაბეჭდილებისას, რომელიც აწარმოება მათმა პოეტმა დასავლეთის კაცზე. ამ დასავლეთის კაცმა ევროპიელთ შორის პირველმა წაიკითხა თავიდან

დამალულა — ადგილობრივის პრისტავისა და ყანახებით გარემოცული. ზღვებზედა თურმე იერიში მიიტანეს ამ სახელზეც და კინაღამ აიღეს კიდევ, მაგრამ პრისტავი მხედ მოიქცა და საწყალობელი მასწავლებელი განრისხებულის ხალხის სჯაგერს გადაარჩინა.

— ბაზ: „მასს“ აცნობებენ სპარსეთიდან, რომ წელს კარგი პურისა და ხილეთლობის მოსავალი ყოფილა ამ ქვეყანაში. მანსაკუთრებით უხვად მოსულა ღვინო და ფორთხალი.

— მეჩის იქით ოღვინის აგარაში აგერ ორი თვე მიდის თურმე, რაც საქონლის ჭირია მოდებული. 80 პირუტყვი უმსხვერპლია ამ სენს და ბ. პანომარევი-კი, რომლის მამულშიაც აღმოჩენილა წინაბრველ ეს ჭირი, დღესაც ასაღებს თურმე ბძესა, მაწონს და სხვა წველის ნაწარმოებს ქალაქშიო. („ნოვ. ოპ“).

რუსეთი

თითქმის ყველა რუსულ გაზეთში შეხვდებით ამ უკანასკნელს ხანს, ზოგან მოკლეს და ზოგან ერცელს შენიშნავს ბ. ბიშოპის შესახებ, რომელსაც თვისის სენანებით გაკვირებაში მოჰყავს ამ ქადაგებულების მცხოვრებნი. ბიშოპი პატარა, გამხდარი, ფერ-მხდლილი და, როგორც სჩანს, სწეული კაცი უნდა იყოსო, სწერენ გაზეთები. აი, რამდენიმე მაგალითი ამ კაცის თვალთ-მაქცობისა. საზოგადოებაში დამალვენ, ვსთქვათ ქინძისთავს, ან სხვა რასმე. ბიშოპი ამ დროს სცენის გარეთაა, და ნივთის დამალვის შემდეგ, თვალ ახვეული გამოჰყავთ ჯერ სცენაზე და აქედამ ჩამოვა, სადაც მასწავლებლნი სხე-

ბოლომდე მეფის ტყაოსნისა ჭრან-ტუზული თარგმანი.

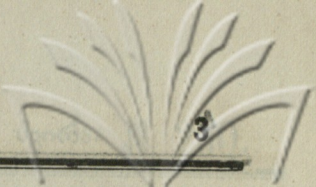
მოდრე დაეწვებდი ხელ-ნაწერის კითხვას, მე მინდოდა მომეგონა დასავლეთის თანამედროვენი ჩვენის აღმოსავლეთის ავტორისა, მაგრამ იმ დროს — უნდა გამოეტყუდეთ — მეოპას არ შეეძლო ჯერ თავის დიდის პოეტებით კვებნა: საფრანგეთში ჩასცივებოდნენ „Chanson de geste“-ს, რომელშიაც იმ გმირთა სამხედრო ქმელობანი იხსენიებოდნენ ქებთა, რომელიც ლექსით შემკობილნი არიან გრძელს სიმღერაში — სიმღერა როლანისა — სასახლის კარის პოეტების მიერ; სხვა ქვეყნებში ჩვენ ვხვდებით ამ დროს „ნიბელუნგებს“, ინგლისურს საქსონურს სიმღერას „Beowulf“, ესპანურს რომანსი-ბალი ქამბელორისა, „სიტყვას იგორის ლაშქარზე“... მაგრამ ყველა ეს ლექსი და სიმღერანი საერთო ნაწარმოებს წარმოადგენდნენ ტრუბადურებისას, ხალხისას, გვირგვინოვნებისას... ისე რომ სახელი და დიდება მათის შედგენისა არავის არ ეკუთვნის კერძოდ.

დან, მოჰკიდებს ხელს ნივთის დამალვებს და ერთს წამში მოსძებნის დამალულს ნივთს. მეორედ — ბიშოპი აგრეთვე სცენის გარეთაა, და ერთი და ერთი წვერი მასწავლებლთა ჩიფიქრებს რამ რიცხვს. ბიშოპი გამოდის ისევე თვალ-ახვეული, და, რაღაც ახირებული ქესტიკულიაციის შემდეგ, რიცხვის ჩამოქრებულთან, სწერს დაფაზე ჩიფიქრებულს რიცხვს. ამ გვახადვე აიღებს რომელსამე საკრავნოტს, რომელიც თქვენ გულში გავიგლიათ. პირველის შემხედვით ეს გააკვირვებს ადამიანს, ბიშოპს გულთმისანს დაარქმევს, მაგრამ მეცნიერულის მხრითაც რომ არ განიპარტოს ყველა ის „საკვირველებანი“, რომელთაც უჩვენებენ ბიშოპი და სხვა ამის გვარის მანგეტიზებები, რომელთა რიცხვია ამ უკანასკნელ ხანებში მეტად გავრცელდა მეოპასში; ვამბობთ მეცნიერულის მხრითაც რომ არ განიპარტოს ისინი, მათში არავითარი საკვირველება, სასწაულთ მოქმედება არ აღმოჩნდება. ღღეს რუსეთში არა ერთი და ორი ბიშოპი და ქუმბერლენდი გამოჩნდნენ, რომელნიც იმ გვარისავე მოხერხებით სჩადიან იმავე „ოინებს“, რომლებითაც თავ-და-პირველად გააკვირვებს საზოგადოება ამ ვითომ გულთ-მისნებმა. თითქმის იმ დღიდან, როდესაც ეს ცრუ-გულთ-მისნები გამოჩნდნენ რუსეთში, ყოველს გაზეთში შეხვდებით ცნობას სულ სხვა-და-სხვა პირთაგან, რომელთაც თვით უცდიათ თავის თავზე სხენებული ოინები და ამ ბიშოპზედ დასუმბერლენდზედ უკედ თუ არა, ამათთანადვე მაინც შეუსრულებიათ ეს ქოკუსები,

ამ დროს დამოკიდებელ პოეტების რიცხვიდან, მე შემიძლიან მხოლოდ ორი დაგასახელო. ამ ორის ქებამ მოაღწია ჩვენს დრომდე: ერთი არის ლირიკოსი მალტერ-ჟონ-დერ-პოგელვეიდე და ეპიკური პოეტი მოლქრამ ჟონ-მენზახ*). მეფის ტყაოსნის შემოქმედს იქნებ შემთხვევით შეიძლებოდეს ამ ჯგუფში შესამე ადგილი მიეცეს? რუსთაველის წაიკითხვამდე ამაში ძალიან ეჭვს შეიტანდი; მაგრამ ეხლა, როცა მე განვიმსჯელებ მისით და შევიგენი იგი, შემიძლიან თამამად ვსთქვა: დიად, რუსთაველს ამ ორის მეოპასის გვერდით ეკუთვნის ალაგი — და რომ მიუდგომელი ვიყო ბოლომდე, უნდა ვსთქვა, რომ ალაგი საპატიოა.

მე აქ პოეტზე კი არა ვლაპარაკობ, ამ სიტყვის ვიწრო მნიშვნელობით, ე. ი. ლექსთა — მთხვევლზე, რადგანაც, ვიმეორებ, არ შემიძლიან, სამწუხაროდ, სჯა ვიქონიო მის ლექსების ჰარმონიაზე, მე ვლაპარაკობ რუსთა-*) ავტორი „ქეისინგლისა“.

ველზე, როგორც ეპიკურს პოეტზე, ანუ უფრო ეხლანდებურის ენით რომ ვსთქვა, ისე, როგორც რომანისტზე. ჩემდა დიდად სასიხარულოდ, მე ვბოვე ამ ქმნილებაში სრული რომანი, აგებული და ამხენებული ხელოვნების ყველა მოთხოვნილებათა თანხმად და შესაბამად, ე. ი. რომანი, რომელსაც აქვს თავისი ესრედ წოდებულის ნასკვით განმახლისებელი დასაწყისი და ამ ნასკვის გარკვევითვე გამოცხადებული ბოლო და დამთავრება. თავიდან ბოლომდე მტკიცედ არის დაცული კანონები თან-და-თანობისა და ზედმიყრატულის შემოქმედობისა; ამასთანავე ეს რომანი შედგენილია მტკიცედ მოსაზრებულის და მოფიქრებულის პლანით, რომელშიაც თავი-და-თავი იღვა პოემისა (ძლევა სიყვარულისა და მეგობრობისა — მოკლედ რომ ვსთქვათ) გატარებულია თავიდან ბოლომდე იშვიათის თან-და-თანობით და სიმტკიცით. მეგობრ, პოეტს გავუვებით იმის პოემის სხვა-და-სხვა მდგომარეობის ჩვენებისათვის და ამ საგანსაც უფრო დაწერილებით განვიპარ-

გამოცემებზე და მოქმედებებზე ბევრით განსხვავებული შეხედულება და ჩასთვალა ჩვენი მოქმედება შედეგად „წმინდა და მაღალი მოწოდებისა“.

„წმინდა“ 1877 წლის № 17). ამითი მან განუზომელი საზღვარი დასდო თავისა და იმ პირთა შორის, რომელთათვის უფალს არ მიუნიჭებია არც ცოცხლის ნიჭი და არც ქვების წმკ.

სივითონ მოთხოვნების დაწინაურება მკილველს ვერ გაუბედნია, თუმცა კი ძალიან გულთა ნდობებია. წინააღმდეგ ამისა, იგი იძულებული გამხდარა აღიარებინა იგინი „კობტა“, „ლაზათიან“, „კარგ“, ჩანებულ მოთხოვნებად და ეთქვა: „ძველა ეს მოთხოვნები ერთი მეორის მჯობია“. მაგრამაო, ბრძანებს, წიგნის შემდგენელს ეს მოთხოვნები ვერც ხეირონად გადმოუკეთებია და ვერც რიგიანად გადმოუთარგმნია და ეს მშვენიერი ამბები სრულიად წაუხდნიაო.

რამწამს ლიტონი სიტყვების ბრახბრუხი დასტოვა და კონკრეტულს შენიშვნებზე გადავიდა, მკილავს მაშინვე ჭაობში ჩაუვარდა ფეხი. მან ჩვენს გადმოკეთებულად მაგნიტიდან ჩასთვალა და ამიტომ სრული გულით დაიწუნა მოთხოვნა „გუგული“, რომელიც ეკუთვნის ერთს მსწავლეულის და პედაგოგის კალამსა. ჩვენ ამ პედაგოგის მოთხოვნა ვამჯობინებთ მაგნიტისას იმიტომ, რომ უფრო მარტივი და მეცნიერულია, რადგანაც მდებარეობს ხსნის იმ თვისებას გუგულისას, რომლის ძალითაც ეს საოცარი ფრინველი არას დროს თავის სა-

კუთარს ბუდეს არ აკეთებს და სდებს კვერცხებს სხვა ფრინველების ბუდეში. თუმცა მკილაევი ცდილა, რომ „ძონის“ მოთხოვნის შინაარსი უხეიროდ გამოეხატა და მაგნიტისა ლაზათიანად; მაგრამ მანც მის გამოხატულებაშიაც პირველი მოთხოვნა თუ არა სჯობიან, არ დაუვარდება მეორესა, თუმცა ეს უკანასკნელიც კარგი რამ არის.

მოთხოვნა „ხარი“, მართალია, ჩვენი შედგენილია; მაგრამ რას უწუნებს? მხოლოდ იმას, რომ გამოდიხსო, ვითომ ველურს ადამიანს ჯერ წარმოადგენა ჰქონდა ხენაზედ, ურმით შემის მოტანაზედ და მერმე ხარი გაიშინაურა სახნავად და ურმის საზიდველადაო. მაჟო, თუ ეს ასე არ იყო, მაშ რა ეშმაკისთვის იტვირთაკაცმა ტანჯვა და შრომა ხარის გაშინაურებისათვის. მინ არ იცის, რომ ახლაც კი ბევრს სოფლებში ხმარობენ პატარა, ხელით სატარებელს ურმებსა. ხარის გაშინაურებამდისინ სწორედ ამ გვარი ურმები უნდა ყოფილიყო ხმარებაში და შემდეგ კი დიდი ურმები შემოელოთ.

მაგნიტიდან გადმოთარგმნილს მოთხოვნას უღანაშაულოდ დასჯილი თხუნელაა ჩვენი მკილაევი სდებს იმ წუნსა, რომ მოთხოვნის მახის აწერა დაუტოვებიაო. ღიან, ჩვენ გამოვტოვეთ ეს ადგილი მოთხოვნიდან იმიტომ, რომ მოთხოვნის დანიშნულებას პირ-და-პირ ეწინააღმდეგება. მთელი მოთხოვნა იმ აზრს მისდევს, რომ ბავშვს შეაგონოს სარგებლობა, თხუნელასი და დაუკარგოს წადილი, მისი დაქერისა და მოკვლისა. მახის აწერას კი შეუძლიან აუშალოს სურვილი და გაუადვილოს ამ სასარგებლო ცხოველის დაქერა. მახის აწერა მხოლოდ მაშინ იქმნებოდა საჭირო და თავის ადგილსა, თუ მაგნიტის ცხოველზედ ყოფილიყო საუბარი. მაგნიტი გამოჩენილი მეცნიერი და მწერალია; მაგ-

ბინა თანამედროვე რომანისა, საფრანგეთში პირველად მე-XIII საუკუნეში გაჩნდნენ, რომ იქილამ მერე დაწარჩენ მეროპაში გავრცელებულიყვნენ. როცა სულ გამოილია მასალა, რომელსაც სხვა-და-სხვა ქვეყნის გმირული მითები აძლევდნენ ლექსთა-მთქმელებს, როცა აღდგენილ იქმნა წარსულილამ ძველის ქვეყნის ჭიგურები, შეცვლილნი და განახლებულნი იმ დროს გემოვნებისამებრ, საზოგადოების დაქაუფილებისათვის, რომელსაც მუდამ გაგიჟებით უყვარს ცელილებანი, საჭიროებად შეიქმნა ფიქრი ახალ შემოღებათათვის. მაშინ პოეტებმა მოჰკიდეს ხელი ახალს ჭიგურებს, ახალს სიუჟეტებს, ანუ იღებდნენ მივიწყებულს და მიბინარებულს თქმულებათა და მათის შემწეობით აშენებდნენ ერთიანს ქმნილებათა. იგინი თვითონ შექმნიდნენ გმირებს და ებიზოდებს, ამკობდნენ თავიანთ მოთხოვნებს სხვა-და-სხვა ინტრიგებით და ამ სახით აძლევდნენ მკითხველს სრულიად ახალს გვარს ეპიკურის მოთხოვნისას. მკითხველი, ანუ უფრო მსმენელი,

რამ წერტილმანს შეცდომებს არც ის არის მოკლებული და ახირობული ჰკუის პატრონი უნდა იყოს ის, ვინც ამ წერტილმანი ნაკლებუფიანების ატილებისათვის გაჰკიცხავს მთარგმნელსა.

ეს განსაზღვრავს მთლად ის საბუთები, რომლის ძალით მკილაევი უარს-ჰკიდებს ჩვენს გადმოკეთებულს და შედგენილს მოთხოვნებსა.

მეცნიერული შეცდომების მკილველს ერთგულად უძებნია და უბოვნია მთელი... რივი ეგებერთელა შეცდომა. პირველი განსაზღვრავს: „ძროხა სქამს ყველის და ნოყიერს ბალახსა; მის მუცელში ყველა ეს იტყევა რძედ“. მკილაევის აზრით მაგნიტის, რომელსაც მთლად ეკუთვნის ეს ძროხა მოთხოვნითურთ და ჩვენ, მთარგმნელს, მიუტყევებელი, უშველებელი უმეცრება ჩაგვიდენია. მაგრამ მეორე ჩვენი შეცდომა არის, რაც არის. ის სტრიქონები, რომელშიაც აშკარად ხდის ამ შეცდომას, ისეთს ნიშნებს შეადგენენ — მკილაევის აზროვნებისას და ენისას, რომ ჩვენ იძულებულნი ვართ სიტყვა-სიტყვით მოვიყვანოთ: „აი, თუნდა, უღანაშაულოდ დასჯილი თხუნელა, გადმოთარგმნილი მაგნიტიდან, მაგრამ ამ გვარის ადგილით: „მაშინ შეხედე ამხადებს, მართლეს მახეს თხუნელის დასაჭვად. ჯაფის (აქ ამ სიტყვის მაგიერ მკილაეს უხმარია „თავის“ და „უაზრობა მოუხდენია) მოჰყავდე ნხოველი ამადის თავის სოკადგან შეხედე მიწაზედ, ვეჭ, ამხევეს მართლეს მახესა, ებმება შიგ და იღუპება“. როგორ სამასხარაო არ არის, რომ თხუნელის ამბებს სხვებს უწერ, გინდა ასწავლო და შენ კი თურმე ნუ იტყვი არა გცოდნია?! თხუნელა ზევით, მიწაზედ ამადის, მართლეს მახეს ვერ ამჩნევს და შიგ ებმება; ასე ჰგონია თხუნელა ზემოდგან, მიწაზედ ნადირობს და ამ დროს მახეში ებმება!!!“

სწუნდა იქნება თავის გმირებზე, მაგრამ მათ მაგიერ პოეტი აძლევდა მას სხვა გმირებს, ძალიან ხშირად გამოგონილებს, თუმცა კი ისეთებს, რომელნიც მართალ გმირებს მოაგონებდნენ; ეს გმირნი იმათთაგანი იყვნენ, რომელთაც ჯერ არსად არ გამოეჩინათ თავიანთი გმირობა, მაგრამ რომელთაც ლექსთა-მთქმელნი მიაწერდნენ ყოველ-გვარ ქველობას, რათა ამ გვარად გული მოეგოთ იმათი, ვისგანაც მაშინდელ დროს ხშირად დამოკიდებული იყო და ვისაც ბარდი შეასხამდა ქებას. «Girart de Roussillon»-ის ავტორი უბრალოებით სავსე-გულუბრყვილობით ამბობს, როცა «Jongleur»-ს არწმუნებს, რომელმაც უნდა წაიკითხოს მოთხოვნა, «qu'il en aura bon paie en argent et en vetement!» ახალი ჟანრი მოეწონათ და საფრანგეთილამ მეროპის სხვა ქვეყნებში გავრცელდა. ეს ჟანრი, როგორც ზემოდ მოვიხსენეთ, მე-XIII საუკუნის ნაშობი იყო და გაჩნდა საფრანგეთის ნიადაგზე; ჩვენ ერთს წამსაც

მართი სატყეით მაგნიტი და ჩვენც ისე ულმობელად ვაგვიმტყუნა, რომ მინიღგან კარში თავი ალაზ გამოგვეყოფა.

სხვა მეცნიერული შეცდომანი? მკითხავთ. ზანა ეს კი საკმარისი არ არის წიგნის უვარგისობის დასამტკიცებლად? შოკოჩობით მოგიგებთ მკილველი. მეტი ჯანი არ არის, უნდა დაქაუფილდეთ.

მთარგმნების ენის ჩხრეკაში ბევრი ჯაფა გაუწევია, ბევრი ოფლი დაუღვრია და ბოლოს ბრწყინვალედ შეუსრულებია თავისი გულის წადილი. მას გამოუთქმნია შეილიოდე კორექტურული შეცდომა (ბაიები, თხუნელებს, პეპელაები, ბუდებში, მეცნარებთა, ბოსტანის), დიდს შეცდომად ჩაუთვლია ამისთანა ჭროხები: ბავშვები ხშირად აკეთებენ ტყავისაგან სათამაშოდ (უნდა უთუოდ ყოფილიყო: ბავშვები სათამაშოს ტყავისას აკეთებენ), წიფლის ნაყოფი (უნდა ყოფილიყო „წიწილა“, თითქო ეს ტერმინი ბევრმა ბავშვმა იცოდეს), წყვილი წიხლი მოხედა, ძროხამ ხბო შობა, და ბოლოს უკანონოდ ჩაუთვლია ამისთანა სრულიად კანონიერი ჭროხები: ძროხას სწველენ სარძევეში (საწველელში), — წინა კბილები არ ასხია, — ლეღის ნაყოფმა მოიწია, — ერთს დაბურულს პჭრიკის ტყეში, — მელამ კბილები დააქნაწუნა, — ხან წინა კბილების ქვეშ მოიქცევა, — წვეროები („წვერები“ უნდა იყოსო, თითქო ეს სრულიად სხვა-და-სხვა სიტყვები არ იყოს); და მამაკურად მისულა იმ ულმობელს დასკვნამდის, რომ „ძონა“ ყოველად გამოუხადეგარი წიგნი არისო.

მაგრამ ყოველი გონიერი მკითხველი სრულიად სხვა დასკვნას გამოიყვანს ჩვენი მკილაევის სიტყვებიდან. იგი იფიქრებს: კრიტიკოსი (?) თვითონ მოთხოვნებს ძალა-უნებურად სთელის საუკეთესო, ჩინებულ რადმე, მერმე არ შევიხრით წარბს და ვიტყვი, რომ მას დიდი ხანია მინიჭებული აქვს გამოგონებათა გენია; მაგრამ, სულ მარტივი და უბრალო ლოლიკის კანონებისამებრ, ჩვენ უნდა დაფინის გვირგვინი დავადგათ თავზე იმას, ვინც შორეულს ქვეყანაში და ერთის საუკუნით ადრე ამგვარივე გამოგონებით ისახელა სახელი. მიუდგომლობა გვიძაფრებს გენიოსი ვუწოდოთ რუსთაველს, რადგან მან შეადგინა რომანი იმ დროს, როცა ეს ჟანრი ეპიკურის პოეზიისა ჯერ არ არსებობდა მეროპაში. იმის მაგიერ, რომ ვუსაყვედურებდეთ მის მალმერთებელთა, ჩვენ უნდა გვიხაროდეს, რომ ჩვენ თვალთა წინ პოეზიის ერთი გმირი აღსდგება კიდევ, რომლის არსებობაც კი არ ვიცოდით და რომელიც დიდი ხანი დაიჭიროს ალაგი მსოფლიო დიდების პანთეონში.

(შემდეგი იქნება)

